

Koncz Zsuzsa felvétele

Kutszegi Csaba

Gumivonták találkozása

SEVEN

S emmi kifogásom nincs ellene, hogy óriási traktor-gumibelsők szerepelnek Frenák Pál legújabb koreográfiájában, a *Seven*ben. Miért is lenne? Frenák mindig ügyesen és jelentéssel kezeli a színpadi rekvizitot, a különböző, olykor bizarr tárgyakat, eszközöket. A *Fiúk*ban és a *Csajok*ban parabolaantennákra emlékeztető imbolygó lavórokban egyensúlyoztak, ringatóztak a szereplők, a fekete traktorbelsők ezeknek oldalági rokonai. De valamiért már az első pillanatokban elégedetlen vagyok a látványukkal.

Az elfektetett, kötélben behúzott traktorgumibelsőket feketék, simák, szabályosak, nehézkesek, formálhatatlanok, nincs bennük humor és játékosság, ennek megfelelően konokok, lomhák, kikezdedhetetlenek és megváltoztathatatlanok, valahogy nélkülözik a két- és többértelműséget. Ez utóbbi megállapítás a későbbiekben sem dől meg, amikor kiderül: a gumitárgyak a darabban számos elvont fogalom szimbólumai lehetnek.

A gumikerekek látványa elüt az őket vonzólovokétól. A gumitárgyak szabályos mértani alakzatok, gályarab vontatóik szabálytalan, expresszív figurák: földre esnek, karjukkal egzaltáltan csapkodnak, és – a kerekek egyszerűségével és süket személytelenségével ellentétben – testre szabott, romantikusan szabálytalan-elegáns nagykabátot hordanak. Majdnem olyanok, mint a Rodin megformálta Balzac.

A látványban feszülő ellentmondást nem találok megkomponálnak és termékenynek. Inkább az a benyomásom, hogy valamiért *így sikerült*. Feltételezésem a későbbiekben igazolódik: a *Seven* legnagyobb hiányosságának ugyanis továbbra is éppen azt vélem, hogy a benne rejlő ötletek és a helyenként jól sikerült megoldások végig az esetlegesség látszatát keltik. Nemcsak az összhangzó értelmet keresem hiába (pedig a legjobb Frenák-alkotások kapcsán még ilyesmi is megfogalmazható), de nem lelem a látványt, a koreográfiát, az egész előadást egyben tartó kohéziós erőt sem. A komplex látványvilág tekintetében ezt különösen sajnálatosnak tartom, mert az egységes, színvonalas, jelentést hordozó dizájn általában a Frenák-darabok egyik biztos szegmense.

A gumivontató gályarabok között feltűnik egy kakukktojás: egyvalaki nem tömlőt vontat, hanem egy másik embert. Köztük szerepcsere is kialakul: a vontatott felpattan, és kis ideig ő húzza-ráncigálja a vontatót. Így a kötél (vagy a két ember közti kötélek) válik főszereplővé. De ez nem sokáig tart, mert a következő jelenetben két, kötelektől (kötöttségeitől?) megszabadult ember ráveti magát egy szabadon hagyott kerékre, és közös kötöttséget (azaz a gumival együtt hármast) mutat be. Talán az előadás legbiztatóbb szakasza ez. A két táncos (a kakasülőre kapván jegyet, a félhomályban meg sem kísérel-

tem beazonosítani a szereplőket) dinamikus és kreatívan használja ki a rekvizit nyújtotta lehetőséget. Például többször ráugranak a magas tömlőre, és a viszapattant testet a partner kapja el a levegőben.

A hosszas felvezető után azt remélem, hogy a továbbiakban pazar koreográfiai ötletek sorozatát látom majd kibontakozni. Van is okom ezt hinni, mert Frenák tánc és eszköz egymásra hatásának bravúros bemutatásával már számtalanszor elkápráztatta nézőit. Ezúttal fukaron adagolja az attraktivitást, néhány látványos, örömet okozó elem után új jelenet kezdődik – amely viszont újból táplálni kezdi a monotonitást felváltó *történetre* vágyók reményét. Harsány fény gyúl a színpadon, és egy (úszó)gumi mellett múlt század eleji csikos fürdődresszt viselő férfi jelenik meg, aki különös, szaggatott mozgást bemutatva járja körül az ormótlan strandcikké átlényegülő fekete körgyűrűt. Néhányszor még a fejét is hozzáveri.

A kísérő hangok közé tengerzúgás is óvatosan beszűrkedik, nincs okunk tehát elvetni a strand-asszociációt, de a napfényes-dresszes kép nem folytatódik, hanem újra félhomályban csúszó-mászó-kínlódó lények cserkészik be a fekvő gumikerekeket. Olyanok, mint az édes bogárcsapdának ellenállni nem tudó részeg csótányok. Később Kolozsi Viktóriát (a hölgyeket megismertem) elgázolja őt, szorosan egymás mellett guruló óriáskerék. A baleset után a kerek eldőlnék, és mögülük Jantner Emese mászik elő az eltűnt Kolozsi helyére. Közben szinte folyamatosan zúg a tenger. Ilyen és ehhez hasonló gumikerekes és gumikerék nélküli akciók változtatják még elég hosszasan egymást, közben a táncosok intenzíven mozognak, kontaktolnak, néha brutálisan összezsapnak. Az egymást követő szakaszok borús hangulatát egyszer megtöri egy újabb fényesre világított kép, amelyben talajra vetített sűrű fénycsíkokon három férfi akciózik a kerekkel. Igazán markáns vál-

tás azonban akkor következik be, amikor hatan színes kabátokban, sálakban jelennek meg. Furcsa, rángatózós csoportmozgásokat végeznek, röviden ironikus balettmozdulatokat is bemutatnak, majd egy Karády-dalra „műkorcsolyázni” kezdenek. A jelenet (és az előadás) végén fentről a színpadra zuhan egy gumikerék (amely szétrobbantja a nosztalgikus téli idillt), a táncosok kötelet kapcsolnak a derekukra, amelyek segítségével az immár teljesen elsötétülő színpadon felemelkednek a levegőbe.

Igazságtalan dolog egy szabad asszociációkra épülő koreográfia történéseit szóban zanzásítani. Ironizálni nem áll szándékomban, de csak az események rövid leírásával, felsorolásával tudom érzékeltetni a fentiekben emlegetett összhangzó értelem és kohéziós erő hiányát. De ez a Frenák-mű sem rossz minőségű (a koreográfus az általam látott darabjaiban még sohasem ment a tőle elvárható minimumszint alá), ám az előadáson sem Frenák Párról, sem a világról, amelyben élünk, nem tudtam meg semmi lényegeset vagy újszerűt. Ennek hiányában pedig én a színházban unatkozom. Viszont Frenák-opusok nélkül rosszabbul érezném magamat a világban.

SEVEN (Frenák Pál Társulat,
Nemzeti Táncszínház –
Művészetek Palotája)

Zene: Gilles Gauvin. **Alpintechnika:** Ferenci Miklós.
Fény: Marton János. **Hang:** Hajas Attila. **Jelmez:**
Szabó Gergő. **Technikai vezető:** Molnár Péter. **Koreográfia és szcenográfia:** Frenák Pál.
Táncosok: Fekete Zoltán, Holoda Péter, Jantner Emese, Kolozsi Viktória, Kamil Guzy, Major László, Nelson Reguera.

Vida Virág

Könnyű álmot hozzon a lény

LUNATIKA

Egy ősi kínai mondás szerint az álom démonai ébredés után négy órán át tartják fogva a lelket. A li-dérc így meghatározza az ébrenlét első óráit: hangulata rányomja a bélyegét kedvünkre, gondolatainkra. Duda Éva álomvíziója, a *Lunatika* azonban más-képpen hat. Megfog, majd elenged, nem hagy maga után fojtó szorongást, se kérdéseket, csak átviharzik rajtunk hatalmas erejével, de amilyen hirtelen jön, olyan sebesen távolodik is.

Ha létezne a kortárs táncban olyan elhatárolás, mint

az irodalomban, akkor Duda Éva költő lenne, nem prózaíró. Bár munkái – terjedelmük tekintetében – tökéletesen beillenek a teljes estés kortárs produkciók sorába, de a gondolatait sűríti, megfogalmazása egészen tömör, poétikus. Általában egyetlen fogalmat (egyetlen szóban megfogalmazható témát) jár körül, kísérletezik, alternatívákat sorol, amíg felvetései össze nem állnak salangoktól mentes, koherens formai kompozícióvá.

A *Lunatika* – a koreográfus szándéka szerint – férfi és nő viszonyát fókuszba állítva kutatja álom és ébrenlét